

VERPLEEGTECHNISCHE HANDELINGEN EN CALAMITEITEN

COLOFON

Boom beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteur(s): L.J.H. Bloks, T. Cremers, L. v. Engelen, L.H.P. v/d Linden, I. Mulder,
A. Schouten, A. v. Vuuren, Zuster-055
Eindredactie: S. Ketelaars-Verhoeven

Bronvermelding: RIVM, Ajsai13|Shutterstock, Jensmolin|Shutterstock,
Tiekstramedia, UROMED Kurt Drews KG

Titel: Verpleegtechnische handelingen en calamiteiten
ISBN: 978 90 372 5878 3
Eerste druk/eerste oplage

© Boom beroepsonderwijs 2022

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

INHOUD

Voorwoord	9
Thema 1 Verpleegtechnische handelingen	14
1.1 Inleiding verpleegtechnische handelingen	15
1.2 Bevoegd en bekwaam	20
1.3 Wetgeving verpleegtechnische handelingen	23
1.4 Bevoegdheid van niet-professionals	24
1.5 Kritische beroepssituatie	26
1.6 Verdieping: In de praktijk	27
Thema 2 Medicatie	30
2.1 Wet- en regelgeving	31
2.2 Toedieningsvormen	32
2.3 Toedieningswijzen	37
2.4 Soorten geneesmiddelen	41
2.5 Hoofdgroepen en medicijngroepen	43
2.6 Basiskennis over medicijnen	61
2.7 Informatie over medicijnen	67
2.8 Medicatieveiligheid	70
2.9 Het geneesmiddelendistributiesysteem	79
2.10 Kritische beroepssituatie	81
2.11 Verdieping: In de praktijk	83
Thema 3 Injecteren	84
3.1 De huid	85
3.2 Materialen injecteren	87
3.3 Veilig werken en prikaccidenten	93
3.4 Subcutaan injecteren	96
3.5 Intramusculair injecteren	103
3.6 Medisch rekenen	106
3.7 Kritische beroepssituatie	109
3.8 Verdieping: In de praktijk	111
Thema 4 Wondzorg	114
4.1 Opbouw van de huid	115
4.2 Oorzaken wonden	117

4.3	Fasen van wondgenezing	126
4.4	Wondbehandeling	131
4.5	Wondproductgroepen	132
4.6	Aandachtspunten	137
4.7	Kritische beroepssituatie	140
4.8	Verdieping: In de praktijk	142
Thema 5	Compressietherapie	144
5.1	Indicaties en contra-indicaties	145
5.2	Invloed op zorgvrager	147
5.3	Materialen	148
5.4	Evaluëren van compressietherapie	150
5.5	Zwachtels	151
5.6	Therapeutisch elastische kousen (steunkousen)	158
5.7	Stompverband	162
5.8	Complicaties	164
5.9	Kritische beroepssituatie	165
5.10	Verdieping: In de praktijk	166
Thema 6	Stomazorg	168
6.1	Spijsvertering	169
6.2	Indicaties	170
6.3	Soorten stoma's	174
6.4	Systemen en hulpmiddelen	179
6.5	Complicaties en aandachtspunten	185
6.6	Kritische beroepssituatie	188
6.7	Verdieping: In de praktijk	190
Thema 7	Zuurstof en tracheostoma verzorgen	192
7.1	Werking van de luchtwegen	193
7.2	Indicaties en contra-indicaties	199
7.3	Materialen zuurstoftoediening	201
7.4	Zuurstofapparatuur	207
7.5	Aandachtspunten en risico's	212
7.6	Invloed op de zorgvrager	215
7.7	Tracheotomie en tracheostoma	215
7.8	Kritische beroepssituatie	232
7.9	Verdieping: In de praktijk	233

Thema 8	Katheteriseren, blaas- en katheterspoelen	236
8.1	Blaaskatheterisatie	237
8.2	Materialen en onderdelen	246
8.3	Gevolgen voor de zorgvrager	256
8.4	Werkwijze katheteriseren	257
8.5	Complicaties	269
8.6	Blaas- en katheterspoelen	271
8.7	Kritische beroepssituatie	275
8.8	Verdieping: In de praktijk	276
Thema 9	Sondevoeding	278
9.1	Indicaties	279
9.2	Soorten sondes	281
9.3	Manieren van toediening	285
9.4	Soorten voeding	287
9.5	Toediening van voeding via neus-maagsonde	288
9.6	Toediening van medicijnen door sonde	291
9.7	Verzorgen van een buiksonde	292
9.8	Complicaties	293
9.9	Kritische beroepssituatie	296
9.10	Verdieping: In de praktijk	297
Thema 10	Partusassistentie	300
10.1	Locatie van de kraamzorg	301
10.2	De normale bevalling	314
10.3	Kunstverlossing	337
10.4	Afwijkende situaties tijdens en na een normale bevalling	340
10.5	Communiceren volgens de ISBARR-methode	349
10.6	Kritische beroepssituatie	350
10.7	Verdieping: In de praktijk	352
Thema 11	Opvangen van monsters voor onderzoek	356
11.1	Opvangen van urine voor onderzoek	357
11.2	Opvangen van feces voor onderzoek	372
11.3	Opvangen van sputum voor onderzoek	378
11.4	Keel- en neusweek	381
11.5	Kritische beroepssituatie	383
11.6	Verdieping: In de praktijk	384

Thema 12 Eerste hulp	386
12.1 Eerste hulp verlenen	387
12.2 Veilig verplaatsen van het slachtoffer	394
12.3 Bewusteloos en normale ademhaling: stabiele zijligging	396
12.4 Kritische beroepssituatie	399
12.5 Verdieping: In de praktijk	400
 Thema 13 Basic life support	 402
13.1 Vitale functies bewaken	403
13.2 Reanimeren	408
13.3 Verslikking, verstikking en hyperventilatie	415
13.4 Flauwte en shock	418
13.5 Bloedingen	420
13.6 Kritische beroepssituatie	422
13.7 Verdieping: In de praktijk	423
 Thema 14 Breuken, verstuikingen en verzwikkingen	 424
14.1 Kneuzing en verstuiking	425
14.2 Botbreuken	428
14.3 Ontwrichting	431
14.4 Kritische beroepssituatie	432
14.5 Verdieping: In de praktijk	434
 Thema 15 Kleine ongevallen	 436
15.1 Basisprincipes eerste hulp	437
15.2 Wonden verzorgen	438
15.3 Insectenbeten verzorgen	443
15.4 Handelen bij vergiftiging	446
15.5 Hersenschudding en hersenkneuzing	447
15.6 Kleine ongevallen bij ouderen	450
15.7 Kritische beroepssituatie	453
15.8 Verdieping: In de praktijk	455
 Thema 16 Lichaamstemperatuur beïnvloeden	 456
16.1 Lichaamstemperatuur	457
16.2 Afwijkende lichaamstemperatuur	458
16.3 Metingen	472
16.4 Warmtebehandeling	479
16.5 Koeltebehandeling	484
16.6 Kritische beroepssituatie	487

16.7	Verdieping: In de praktijk	489
Thema 17	Handelen bij calamiteiten	490
17.1	Basishouding bij calamiteiten	491
17.2	Vermissing	492
17.3	Brand	495
17.4	Virus- en infectiepreventie	503
17.5	Hittegolf	512
17.6	Nazorg en melding	517
17.7	Kritische beroepssituatie	519
17.8	Verdieping: In de praktijk	520
	Index	522

VOORWOORD

Angerenstein Zorg & Welzijn is een complete serie leermiddelen voor de volgende kwalificatiedossiers:

- Maatschappelijke zorg
- Pedagogisch werk
- Sociaal werk
- Verzorgende-IG.

Voor de verzorgende-IG is vakkennis van uiteenlopende onderwerpen van groot belang. Dit vormt de basis voor het handelen in de beroepspraktijk, waarbij de zorgvrager met zijn wensen en behoeften centraal staat. De bronnenboeken van Angerenstein Zorg & Welzijn bevatten alle benodigde theorie voor de beginnende beroepsbeoefenaar.

De serie leermiddelen voor het kwalificatiedossier Verzorgende-IG bestaat uit vijf bronnenboeken met online aanvullende verwerkingsopdrachten:

1. Anatomie, fysiologie, pathologie en psychologie
2. Verpleegtechnische handelingen en calamiteiten
3. Integraal functioneren
4. Dagelijks functioneren
5. Professioneel werken voor verzorgende-IG.

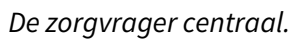
Verpleegtechnische handelingen en calamiteiten

Eén van je kernwerkzaamheden als verzorgende-IG is het uitvoeren van verpleegtechnische handelingen. Het boek '*Verpleegtechnische handelingen en calamiteiten*' besteedt aandacht aan de volgende onderwerpen en bijhorende handelingen:

- Medicatie
- Injecteren
- Wondzorg
- Compressietherapie
- Stomazorg
- Zuurstof en tracheostoma verzorgen
- Katheteriseren, blaas- en katheterspoelen
- Sondevoeding
- Partusondersteuning
- Opvangen van monsters voor onderzoek.

Daarnaast krijg je in je werk te maken met verschillende soorten calamiteiten. Meerdere thema's gaan over dit onderwerp zodat je straks weet hoe je in de verschillende situaties moet handelen.

De beschreven theorie en verwerkingsopdrachten zijn gebaseerd op de visie waarbij de zorgvrager centraal staat en zo veel mogelijk zijn eigen regie behoudt.

De zorgvrager centraal

De zorgvrager en zijn zorgvraag staan tijdens jouw werk als verzorgende centraal. Met behulp van de uitgangspunten van Positieve Gezondheid ga je als verzorgende-IG met de zorgvrager in gesprek om te achterhalen welke ondersteuning voor hem belangrijk is. Uitgangspunt hierbij is dat de zorgvrager zo veel mogelijk de regie blijft behouden over zijn eigen leven. De ondersteuning komt in de eerste plaats vanuit de eigen leefomgeving (interprofessioneel) en in de tweede plaats vanuit de professional(s).

Opbouw theorie

Een thema bestaat uit drie onderdelen:

1. basistheorie
2. kritische beroepssituatie
3. verdieping in de praktijk.

Basistheorie

De basistheorie bevat informatie die relevant is voor de verzorgende-IG. De theorie wordt verlevendigd met voorbeelden. Belangrijke begrippen worden uitgelegd in de tekst en zijn vet gemaakt.

Wanneer je in de linkerkantlijn dit icoontje ziet, kun je in de bijhorende digitale leeromgeving een online-aanvulling vinden in de vorm van een filmfragment, verwijzing naar een website of een document.

Kritische beroepssituatie (KBS)

In de KBS word je geconfronteerd met een probleemstelling of dilemma waarbij je niet kunt terugvallen op routinematig handelen. Online vind je bij elke KBS aanvullende opdrachten. De structuur van de opdrachten volgt de stappen van het klinisch redeneren. Op die manier oefen je als beginnend beroepsbeoefenaar regelmatig met deze manier van redeneren, leer je zorgsituaties goed te doorzien en kun je beredeneerd handelen.

Verdieping: In de praktijk

Elk thema bevat aan het einde het onderdeel Verdieping: In de praktijk. Dit onderdeel beschrijft het belang van de eerder beschreven theorie en op welke wijze de verzorgende-IG dit toepast in de praktijk.